

Arto Tiihonen: Jalkapallon kehittämisestä

- Ajatuksia pelaajakehityksestä, valmentajien, pelin ja jalkapallokulttuurin kehittämisestä

Jalkapallovalmennusta yliopistossa opiskelleelta, jalkapalloa jonkin verran tutkineelta, jalkapalloaiheisia opinnäytteitä ohjanneelta, jalkapalloa pelanneelta ja valmentaneelta sekä jalkapallosta aika paljon kirjoittaneelta on lupa vaatia laajaa ja syvällistä osaamista monista jalkapallon kehittämiseen liittyvistä teemoista.

Ne voi jakaa otsikon mukaisesti pelaajakehitykseen, valmentajien, pelin ja jalkapallokulttuurin kehittämiseen. Seuraaviin lukuihin olen pyrkinyt lyhyesti tiivistämään jotakin oleellista ja ajankohtaista jokaisesta teemasta. Niissä on myös joitakin ajatuksia siitä, mitä asioita voisinkin myös omalta osaltani olla edistämässä, jotta suomalainen jalkapallo kehittyisi nykyistä selvästi korkeammalle tasolle.

Tarkoituksena ei ole ollut antaa kattavaa kuvaa kyseisistä aihealueista, vaan nostaa esiin joitakin erinomaisen tärkeitä ja ehkä myös sellaisia teemoja, joita ei moni muu nostaisi esiin. Tämä ei siis ole mikään toimintaohjelma, vaan huomioon otettavien ajatusten kokoelma. Lähtökohtajatuksena tätä kirjoittaessani oli, ettei kehitystä voi tapahtua ellei uskalleta ajatella innovatiivisesti, mutta samalla (inho)realistisesti. Kaikki ehdotukseni ovat toteutettavissa, jos vain niin halutaan.

Jokaisen teeman alle olen liittännyt aihetta koskevan luettelon julkaisuistani. Pällekkäisyyttä olen välttänyt, vaikka moni kirjoitus sopisikin usean teeman alle.

Ajatuksia pelaajakehityksestä

Pelaajakehityksestä puhutaan kansainvälisessä jalkapallossa erittäin paljon – ja syystäkin. Esimerkkeinä on eri aikoina pidetty Ajaxia, Barcelonaa ja viime vuosina Belgiaa, Islantia, ehkä jopa Englantia. Suomessakin on menty eteenpäin, vaikka Huuhkajien eikä Helmarienkaan pelaajien taso ei viime vuosina ole ollut riittävä kv-menestykseen. ”Pikku Huuhkajissa” ja – Helmareissa” (juniorimaajoukkueissa) pelaajien yksilötason nousun on kuitenkin voinut havaita.

Parempi kansainvälinen menestys edellyttäisi kuitenkin jokaiselle pelipaikalle ainakin kahta tasokasta pelaajaa ja parhaimpien pelaajien tason nousemista nykyisestä. Tämä ei tietenkään ole yksin kiinni Palloliiton toimista, vaan laadukkaasta työstä seuroissa ja pelaajapolkujen rakentamisesta hyvästä junioripelaajasta tai kansallisen tason pelaajasta kansainvälisille kentille ja laadukkaisiin seuroihin.

Palloliitto voi toki tehdä enemmän jokaisessa vaiheessa, vaikka sen valmennusosaamisen ydinalue onkin huipulle johtavan polun kehittämisessä eli juniorimaajoukkueisiin tai niiden lähelle päässeiden pelaajien tukemisessa. Periaatteessa riittävän laadukkaitten suomalaisten juniorimaajoukkuepelaajien määrä on riittävä, jotta A-maajoukkue voisi pärjätä, jos hävikki ei olisi liian suurta. Jokaisessa huippujoukkueessakin pelaa vain 11 pelaajaa kerrallaan kentällä. Kentälle kelpaavia pelaajia pitäisi kuitenkin olla ainakin kaksinkertainen määrä.

Huippuvaiheen suurimpia ongelmia lienee se, että lahjakkaat pelaajat valitsevat itselleen väärän seuran, jossa eivät pääse kehittymään joko siksi, etteivät saa riittävästi peliaikaa tai siksi, että

vaatimustaso on liian matala. Palloliiton on vaikea vaikuttaa suoraan näihin seuravalintoihin, mutta se voi auttaa pelaajia kehittymään urheilijoina ja pelaajina riippumatta heidän seurastatuksestaan.

Suomessa osataan valmentaa joukkuepelihiippuja erittäin rajallisesta materiaalista, mistä kertoo lentopallon ja koripallon mahtava menestys pelaajakehityksenkin saralla. Malleja ei voi kopioida, mutta pelaajien yksilöllinen tukeminen voisi olla myös Palloliitossa paremmin hoidettua – yhtäkään potentiaalista huippua ei kannattaisi menettää.

Tämä tarkoittaa käytännössä fyysisen, teknisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taktisen osaamisen parantamista nykyaikaisia vuorovaikutussovelluksia ja tukimuotoja käyttäen. Tietoa fysiikasta ja terveysasioista lienee riittävästi, mutta muilla alueilla on vielä kehittämistä niin Suomessa kuin maailmallakin. Pelaaminen huipulla ja varsinkin huipulle pyrittäessä on valtavan haastavaa, joten pelaajat tarvitsevat myös mentoreita ja koulutettuja kokemusasiantuntijoita tuekseen.

Nykypelaajien tulee ymmärtää psyykkisen – mm. tunteiden osoittamisen merkitys itselle ja joukkueelle (tässä en voi olla mainitsematta, että U19-joukkueen tähtipelaajien eleet ja ilmeet eivät olleet epäonnistumisten jälkeen joukkuehengen kannalta oikeita) – ja sosiaalisen tai jopa poliittisen puolen merkitystä, josta taas voi ottaa esimerkiksi turkkilaistaustaisten saksalaispelaajien epäonnistunut poliittinen ulostulo ennen MM-kisoja tai Espanjan liiton käsittämätön sekoilu päävalmentajakysymyksessä juuri ennen turnausta.

Taktiikan merkityksestä voi sanoa tässä sen, että pelkkä ”oma tapa” pelata ei enää riitä, vaan pelaajien on kyettävä vaihtamaan taktiikkaa vastustajien mukaan ja myös kesken ottelun.

Pelaajakehitys ei olekaan irrallinen osa pelin kehittämiseen nähden. Pelaaja voi olla loistava, mutta joukkuepeli ei silti onnistu. Suomalaisten pelaajien tulisikin olla ennen kaikkea taktisesti fiksuja ja henkisesti vahvoja. Ruotsin, Islannin tai Tanskan joukkueissakaan ei ole montaa tähtipelaajaa (laskujeni mukaan kaksi), mutta joukkueina ne pelasivat erinomaiset kisat.

Pelaajakehityksen alkuvaiheen toteutuksesta ollaan suomalaisessa urheiluelämässä ja varsinkin jalkapallossa hyvin erimielisiä, jopa riitaisia. Jotkut ovat vahvasti sitä mieltä, että harjoittelu ja pelaaminen on liian yksipuolista ja monin tavoin liian kuormittavaa, kun toinen ääripää on sitä mieltä, että harjoittelu on aivan liian vähäistä ja vaatimustaso on liian alhainen.

Asia on pikemminkin sekä että kuin joko tai –tyyppinen. Harjoittelun ja pelaamisen rasittavuus voi olla sekä fyysistä että psyykkistä, pelkkä jalkapallon harjoittelu voi olla fyysisesti monipuolista, mutta henkisesti raskasta. Toisaalta monen lajin harjoittaminenkin voi olla sekä fyysisesti että psyykkisesti raskasta ellei nuori osaa ottaa muita lajeja ”rennommin”. Ratkaisu ei ole yksinkertaisesti siinä, että harrastetaan yhtä tai vastaavasti monta lajia, vaan siinä, millä asenteella harjoitellaan ja kilpaillaan. Kokemuksellisesti yksiulotteinen harjoittelu on aina raskasta ja myös oppimisen kannalta heikompilaatuista.

Palloliiton, seurojen ja valmentajien tulisi kyetä tukemaan jokaista pelaajaa oikeiden valintojen tekemisessä. Koska kyse joukkuepelissä ei ole vain yksilöiden kehittämisestä, täytyy Suomessa olla riittävästi junioriseuroja ja –joukkueita, jotka ovat myös valmennuksellisesti ja kilpailullisesti laadukkaita. Juniorimaajoukkueiden tulee myös pärjätä nykyistä huomattavasti paremmin kansainvälisissä kilpailuissa. Palloliiton tulee kyetä tunnistamaan potentiaaliset huippupelaajat

myös muista kuin näistä huippuseuroista ja –joukkueista ja vielä aikuisiälläkin, koska pelaajat kehittyvät eri tahtiin eikä Suomessa ole liikaa esimerkiksi riittävän perusnopeita pelaajia hukattavaksi.

Palloliiton vaikutusmahdollisuuden seurojen tai perheiden tekemisiin on rajallinen ja tosiasia on sekin, että hyviä pelaajia kehittyä monilla eri menetelmillä ja erilaisia väyliä pitkin. Valmennus- ja kilpailujärjestelmien tulisi kuitenkin mahdollistaa erilaiset polut niin yksilöille kuin seuroille/joukkueillekin. Pelaajien tulisi voida liikkua helpommin kasvattaja-, kilpa- ja huippuseurojen välillä eri suuntiin oman tilanteensa, motivaationsa ja kehitysvaiheensa perusteella. Yhä useamman potentiaalisen huippupelaajan tulisi jatkaa uraansa pidempään ja jokaisen jalkapalloilijan tasosta riippumatta tulisi voida harrastaa peliä aina ikämies-/naisvaiheeseen asti, jotta jalkapalloperhe vahvistuisi entisestään. (Entisten) pelaajien mahdollisuuksia osallistua seuratoimintaan tulee myös vahvistaa tuntuvasti.

Pelaajakehityksen filosofiat muuttuvat ja kehittyvät jatkuvasti. Nyt esimerkiksi korostetaan yksilötaidoissa 1 vs. 1-, 2 vs 1 –jne. pelaamista ja vastustajien haastamista, kun joku aika sitten painopiste oli enemmän pienryhmäsyöttelyn ja tilan tekemisen kehittämässä. Käsitteiden ongelmallisuudesta kertonee sekin, että Belgian mallista puhutaan ”höntsäilynä”, vaikka nämä pienpelit ja jatkuva vastustajan haastaminen ovat fyysisesti ja henkisesti erittäin raskaita harjoittelu- ja pelimuotoja.

Pelaajakehityksen yhteydessä puhutaan usein ”malleista”, ikään kuin jossain olisi kehitetty ”järjestelmä”, joka tuottaa liukuhihnalta hyviä pelaajia. Kyse on kuitenkin myös paljon abstrakteimmista asioista kuten esimerkiksi siitä, miten mielekkäänä ja mahdollisena suomalaisnuoret näkevät jalkapalloilijan elämän. Vapaassa maailmassa nuorilla on kilpailevia vaihtoehtoja elämälleen, joten jalkapallonkin pitäisi olla todella houkuttava vaihtoehto. Totalitaarisissa maissa järjestelmät ovat varmasti olleet kehittyneitä, mutta jalkapallo on kuitenkin elänyt parhaiten maissa, joissa jalkapallokulttuuri on vahva ja järjestelmät ovat olleet joustavia ja tulevaisuuden trendejä ymmärtäviä.

Jalkapallo kehittyä koko ajan vaativammaksi peliksi, joten suomalaisen pelaajakehityksenkin pitää nähdä jo se tulevaisuuden pelaaja, jotta näitä nuoria voisi tukea oikeaan suuntaan. Jos pelaaja ymmärtää jalkapallon harjoittelun, pelaamisen ja jalkapalloilijan elämän kokonaisuudessaan kokemuksellisesti merkityksellisenä, niin hänellä on hyvät lähtökohdat saavuttaa se, mihin hän inhimillisesti katsoen pystyy jalkapallon parissa. Se on jokaiselle pelaajalle hyvä tavoite.

Pelaajakehitystä koskevia kirjoituksiani

Tiihonen Arto (2017) KontU kolmen sukupolven kokemuksena. Kotikenttä 2017. FC KontUn 50-vuotisjulkaisu, toim. Kokkonen, J., 34-36.

Tiihonen A. 2015. Kuka on voittava pelaaja eli voiko yksittäinen pelaaja vaikuttaa joukkueen tulokseen? (<http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/10/Kuka-on-voittava-pelaaja-eli-voiko-yksitt%C3%A4inen-pelaaja-vaikuttaa-joukkueen-tulokseen.pdf>). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 28. 10. 2015.

Tiihonen A. 2015. Onko jalkapallo suositeltavaa ikämiehelle? Liikaa kilpailua ja kipua vai merkityksellisempää ja toimintakykyisempää elämää? (<http://www.miksiliikun.fi/wp->

[content/uploads/2015/10/Onko-jalkapallo-suositeltavaa-ik%C3%A4miehelle.pdf](http://www.miksiliikun.fi/content/uploads/2015/10/Onko-jalkapallo-suositeltavaa-ik%C3%A4miehelle.pdf)). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 28. 10. 2015.

Tiihonen A. 2015. Pelaajat, pelitavat ja Huuhkajat. (http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/08/Pelaajat_pelitavat.pdf). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen A. 2018. Voimaantumista ja kokemuksellista oppimista (<https://www.miksiliikun.fi/2018/03/14/voimaantumista-ja-kokemuksellista-oppimista/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 14.3.2018.

Tiihonen, Arto (2015) Nuoren miehen miehisyyvalinnat - Mahdollisuuksien ja odotusten mies. Teoksessa Martikainen, Liisa (toim., 2015) Mitä se sulle kuuluu? – Nuoren elämän valinnat puntarissa. Tallinna: United Press Global,145-165.

Tiihonen, Arto (2012) Vahvistavia kokemuksia ja pelirohkeutta. Vammaisurheilu & liikunta, 3/2012, 18.

Tiihonen, Arto (2012) Futiskokemusten merkityksestä. FC Reipas seuralehti 2012, 11. (<http://portfolio-web.ess.fi/www/FCReipas/2012Seuralehti/index.html>)

Tiihonen Arto (2011) Mitä ”väliä” urheilemisella oikein on? - 11-15 –vuotiaat huippu-urheilun näkökulmasta. Teoksessa Salasuo M & Kangaspunta M (toim.): Hampaat irvessä. Painavia sanoja 11-15 – vuotiaiden kilpaurheilusta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 39, 2011, 25-31. (<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/hampaatirvessa.pdf>)

Tiihonen, Arto (2007) Miehisyyvalinnat jalkapalloilijan elämässä. Teoksessa Itkonen H. & Nevala A. Kuningaspelin kentät – Jalkapalloilu paikallisena ja globaalina ilmiönä. Helsinki. Gaudeamus 2007, 210-225.

Tiihonen, Arto (2002) Ei ihan tavallisia tarinoita isistä ja pojista ja urheilusta. Teoksessa: Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134, 217-252.

Tiihonen, Arto (1999) Asthma - the Construction of the Masculine Body. Teoksessa Ervo, Sören & Johansson, Thomas (toim.): Moulding Masculinities vol 2. Aldershot, Ashgate.

Tiihonen, Arto (1999) Oikeita miehiä – ja urheilijoita. Urheilun miestutkimusta. Teoksessa Jokinen, Arto (1999, toim.). Mies ja muutos. Tampereen yliopisto.

Tiihonen, Arto (1998) Mikä on vanhempien paikka lasten urheiluharrastuksessa. Liikunta & tiede 4/98.

Tiihonen, Arto (1997) Tuli ja vesi, Se tavallinen tarina, Isän tuutulaulu. Teoksessa Silvennoinen, Martti, Tiihonen, Arto & Innanen, Mikko (toim): Härkätaistelija kentän reunalla. Kertomuksia isistä, lapsista ja urheilusta. Jyväskylä, Jylk.

Tiihonen, Arto (1997) Minuus vai menestys. Mikkelin lyseon 125-vuotisjuhlamatrikkeli. Mikkelin.

Tiihonen, Arto (1996) Ikuisesti urheileva poika eli mistä on ’kunnan miehet’ tehty? Teoksessa Hoikkala, Tommi (toim.): Miehen kuvia. Gaudeamus.

Tiihonen, Arto (1993) Urheilijaksi, sankariksi, mieheksi? Urheilun initiaatiot ja mieheksi kasvamisen erilaiset kontekstit. Nuorisotutkimus 4/1993.

Tiihonen, Arto (1992) Miesten maailmaan. Teoksessa Sironen, Esa; Tiihonen, Arto; Veijola, Soile (1992, toim.) Urheilukirja. Tampere, Vastapaino, 105-116.

Tiihonen, Arto (1992) Jaliskronikka. Teoksessa Sironen, Esa; Tiihonen, Arto; Veijola, Soile (1992, toim.) Urheilukirja. Tampere, Vastapaino, 105-116.

- Tiihonen, Arto (1992) Astma. Teoksessa Sironen, Esa; Tiihonen, Arto; Veijola, Soile (1992, toim.) Urheilukirja. Tampere, Vastapaino, 311-328.
- Tiihonen, Arto (1990) Urheilu kertomuksena. Liikuntasosiologian pro gradu. Jyväskylän yliopisto, Liikunnan sosiaalitieteiden laitos.
- Laitinen, Arja & Tiihonen, Arto (1990) Narratives of Men's Experiences in Sport. International Review for the Sociology of Sport (25) 3,185-202.
- Tiihonen A. 2014. MM-välihuutoja – Belgia vai Messi? (<http://www.miksiliikun.fi/2014/07/04/mm-valihuutoja-belgia-vai-messi/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 4.7.2014.
- Tiihonen A. 2014. Zlatania peliin... maahanmuuttajat voimavarana (<http://www.miksiliikun.fi/2014/06/19/zlatania-peliin-maahanmuuttajat-voimavarana/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 19.6.2014.
- Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti 4. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/07/08/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti-4/>) 8.7.2012.
- Tiihonen A. 2018. Voimaantumista ja kokemuksellista oppimista (<https://www.miksiliikun.fi/2018/03/14/voimaantumista-ja-kokemuksellista-oppimista/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 14.3.2018.
- Tiihonen A. 2016. Poika, sinusta tulee vielä hiihtäjä – urheilijan polut ennen ja nyt (<http://www.miksiliikun.fi/2016/08/15/poika-sinusta-tulee-viela-hiihtaja-urheilijan-polut-ennen-ja-nyt/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 15.8. 2016.
- Tiihonen A. 2016. Liikkumisen kokemukselliset merkitykset kasvatuksen tukena (<http://www.outwardbound.fi/blogit/ammattilaisblogi/liikkumisen-kokemukselliset-merkitykset-kasvatuksen-tukena->) Blogi sivulla www.outwardbound.fi, 17.2. 2016.
- Tiihonen A. 2015. Vähän liikkuvien liikkumispolku – kokemuksellista kotouttamista liikuntakulttuuriin. (<http://www.miksiliikun.fi/2015/12/22/vahan-liikkuvien-liikkumispolku-kokemuksellista-kotouttamista-liikuntakulttuuriin/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 22.12. 2015.
- Tiihonen A. 2013. Urheilijan polkua eteenpäin – kohti valintoja. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2013/09/>) 26.9.2013.
- Tiihonen A. 2013. Miksi liikun – suorituksia, terveyttä & kokemuksia. (<http://www.miksiliikun.fi/2013/09/10/miksi-liikun-suorituksia-terveytta-kokemuksia/>). Blogiartikkeli sivulla www.miksiliikun.fi, 10.9.2013.
- Tiihonen A. 2013. Tavoitteista ja sisäisestä motivaatiosta. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2013/08/>) 18.8.2013.
- Tiihonen A. 2013. Urheilijoiden poluilla leikkien ja kokien. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2013/07/>) 29.7.2013.
- Videoluennot kokemuksellisesta oppimisesta** (<https://vimeo.com/251473638/1199c43533>), (<https://vimeo.com/251474405/85c2b10b67>).
- Podcasteja elämyskokemuksista** (<http://outwardboundfinland.libsyn.com/elmyskokemuksen-merkityksest>), **identiteettikokemuksista** (<http://outwardboundfinland.libsyn.com/identiteettitarinamme>), **osallisuuskokemuksista** (<http://outwardboundfinland.libsyn.com/osallisuuskokemus-ja-sen-monenlaiset->

[merkitykset\). Kokemuksellisen oppimisen arvioinnista](http://outwardboundfinland.libsyn.com/kokemuksen-ja-tekemisen-tason-arviointi-kursseilla-0)
(<http://outwardboundfinland.libsyn.com/kokemuksen-ja-tekemisen-tason-arviointi-kursseilla-0>).

Ajatuksia valmentajien kehittämisestä

Suomalaisten jalkapallovalmentajien tasoa ei voi kansainvälisessä vertailussa kehua, vaikka osaaminen on varmasti viime vuosina kohonnut. Meillä ei ole yhtään kansainvälistä huippuvalmentajaa, joka valmentaisi huippujoukkueessa seura- tai maajoukkueetasolla. Tämä on tosiasia, joka ei ole kiinni yksinomaan siitä, mikä on Suomen maajoukkueiden tai seurajoukkueiden kansainvälinen taso. Suomalaisissa seuroissakin on yhä enemmän ulkomaisia valmentajia, jotka ovat saaneet valmentajakoulutuksensa jossain muualla. Valmentajakoulutuksessamme ja valmentajien poluissa täytyy olla paljon kehitettävää.

Asiaan voi lähtökohtaisesti vaikuttaa kahdella eri tavalla eli lisäämällä valmentajien osallistumista kansainvälisiin valmentajakoulutuksiin ja pesteihin huippuorganisaatioissa. UEFA:n valmentajakoulutukset antavat tähän periaatteellisen mahdollisuuden, mutta tuloksia ei valitettavasti ole paljon näkynyt valmentajapesteinä. Palloliitto voi olla tässä aloitteellisessa ja tukevassa roolissa. Tavoitteenahan pitäisi olla, että meillä olisi riittävä määrä todella huippuvalmentajia ja valmennuksen asiantuntijoita.

Jalkapalloväki on perinteisesti ollut aika itseriittoista eikä toisista lajeista ole juuri otettu oppia. Tehtyäni jonkin verran jääkiekkovalmennuksen ja – valmentajien kanssa yhteistyötä mm. väitöskirjojen ohjauksen saralla ja valmennuskoulutuksessa voin vain ihmetellä jääkiekkoväen kykyä ja halua uuden oppimiseen. Avoimuus vaikkapa joukkuepelaamisen kehittämisen tai taktisen osaamisen kehittämisessä on ihailtavaa, vaikka valmentajista suurin osa on käynyt biologispohjaisen akateemisen valmentajakoulutuksen Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa. Selitys ei löydykään itse koulutuksen sisällöstä, vaan akateemisen maailman opettamasta suhtautumisesta tutkittuun ja kehitettyyn tietoon ja sen soveltamiseen.

Jääkiekkovalmennuksessa onkin kehitetty tai kehittynyt ”Suomen malli”, jota voi kuvata refleksiiviseksi ja keskustelevalaksi, jossa omaa tekemistä koko ajan kehitetään. Mallissa pelin, pelaajien ja valmentajien kehittäminen käyvät käsi kädessä. Suomessahan on osattu pitkään pelata muita huippumaita taidollisesti huonommilla pelaajilla erinomaisesti, mutta viime vuosina on myös onnistuttu kehittämään loistavia yksilöitä. Jääkiekossa – ja myös jalkapallossa – loistavat yksilöt eivät kuitenkaan takaa menestystä, muuten Kanada ja Venäjä voittaisivat kaikki jääkiekon arvoturnaukset. Jalkapallossa Brasilia, Espanja, Italia, Argentiina ja Saksa taas peittoaisivat ainakin Kroatian, Englannin, Ruotsin tai Venäjän mennen tullen. Afrikkalaiset joukkueetkin menestyisivät huomattavasti paremmin, jos pelaajien yksilötaso ratkaisisi pelit.

Kansainvälisen suunnan lisäksi Palloliiton on myös kyettävä kehittämään omaa valmentajakoulutustaan monella eri tavalla. Yhtäältä kyse on valmentajapolun rakentamisesta niin, että meillä voi aidosti kehittyä todelliseksi huipuksi jalkapallovalmentajana. Painopiste on osaamisen jatkuvassa kehittämisessä, koska Palloliitto ei tietenkään voi tarjota itse monia huippupestejä eikä vaikuttaa siihen, keitä seurat valitsevat valmentajiksi. Palloliitto voi kuitenkin kouluttaa, tuottaa tietoa ja muodostaa jalkapallovalmentajien yhteisön, joka tukee toisiaan ja tuottaa myös itse hyödyllistä tietoa toisten käytettäväksi. Eri lajien valmentajien kanssa tiedonvaihdon tulee kehittyä entisestään.

Suomalainen valmennuskoulutus on varsin repaleinen järjestelmä ja toimijoita on paljon. Valmennusta tukevaa tietoa tuotetaan liian perustutkimusluonteisesti ja vain kapea-alaisesti niillä tieteenaloilla, joilla on tutkimuksellisia traditioita eli lähinnä biologi- ja lääketieteissä, joiden merkitys jalkapallossakin on merkittävä, mutta ei suinkaan ratkaiseva. Valmentajakehityksessäkin tulisi suosia yksilöllisiä polkuja ja pitäisi rakentaa malleja, joissa hyödynnetään yhä enemmän avointa tiedon saatavuutta, käytännön läheisyyttä, sovellettavuutta ja vertaistukea. Valmentaminen on työssäoppimista, kuten nykyään korkeakouluopiskelunakin. Valmentajiksi hakeutuu yhä enemmän hyvän pohjakoulutuksen saaneita ihmisiä, joiden kehittäminen huipulle on räätälöitävä heidän lähtökohtansa huomioon ottaen. Hyvien valmentajien tietämys ja kokemus on myös saatava paremmin kentän ja peruskoulutuksen käyttöön. Ajatus siitä, että Palloliiton kouluttajilla olisi kaikki tarvittava tieto, ei ole tätä päivää.

Palloliiton tulee kuitenkin kyetä kehittämään joitakin valmentamisen osa-alueita myös oman tutkimus-kehitystoimintansa avulla. Valmentajien tukeminen on yksi keskeinen kehittämisen alue, mutta sellaisia voivat olla kokemuksellisen oppimisen menetelmät, valmennuksen tuloksellisuuden arvioinnin kehittäminen ja se, miten inhimillistä tulkintaosaamista käytetään digitaalisten sovellusten tuottaman tiedon ymmärtämisessä ja hyväksikäyttämisessä. Meillä pitää olla Suomessa osaamista, jota muualla ei ole ja jonka avulla me saamme kilpailuetua pelaajakehityksessä, pelin kehittämisessä ja valmentajien kasvattamisessa.

Oma tuke-toiminta ei tarkoita tässä sitä, että kaikki tehdään yksin, mutta se tarkoittaa sitä, että Palloliiton toimijoilla on korkeaa ymmärrystä siitä, miten tuke-toiminta tuottaa sovellettavaa tietämystä toimijoiden käyttöön. Toimiva tutkimus- ja kehitystoiminta vaatii yhä parempaa osaamista esimerkiksi valmentajilta, jotta he voivat soveltaa tuotettua tietoa käytäntöön. Palloliitossa pitää siis olla osaamista myös rakentaa sellaisia tuke-projekteja, joiden tuloksena syntyy käyttökelpoista tietoa ja oppimisprosesseja. Yli 30 vuoden tuke-kokemuksella voin sanoa, että tämä on aito haaste ja kehittämisen kohde kaikessa tuke-toiminnassa, josta vain murto-osa juurtuu toimiviksi käytännöiksi.

Jos pelaajakehityksen tavoitteena tulisi olla fiksujen pelaajien kasvattaminen, niin valmentajien ja valmennusosaamisen tulisi kyetä vastaamaan tähän haasteeseen. Meidän tulee kehittää huippuvalmentajia, mutta etenkin huippuvalmennustiimejä, joissa monialaista asiantuntijuutta ja osaamista yhdistetään ja sovelletaan jalkapalloseurojen ja maajoukkueiden käyttöön.

Valmentajien kehittämistä koskevia kirjoituksiani

Tiihonen A. 2015. Huuhkajien päävalmentajaksi. (<http://www.miksiliikun.fi/2015/08/03/huuhkajien-paavalmentajaksi/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen A. 2015. Minkälaista päävalmentajaa Palloliitto hakee? (http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/08/Mink%C3%A4laista_valmentajaa.pdf). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen A. 2015. Pelaajat, pelitavat ja Huuhkajat. (http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/08/Pelaajat_pelitavat.pdf). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen A. 2015. Kommentteja Palloliiton valmennuslinjaan. (http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/08/SPL_Valmennuslinja_kommentit.pdf). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen A. 2015. Huuhkajien päävalmentajaksi: lähtökohtia. (http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/08/Huuhkajien_p%C3%A4%C3%A4valmentajaksi_l%C3%A4ht%C3%B6kohtia.pdf). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen A. 2015. Voittavan päävalmentajan hakemista. (<http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/08/Voittavan-p%C3%A4%C3%A4valmentajan-hakemista.pdf>). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen A. 2015. Jos minä olisin päävalmentaja... vapaamuotoinen hakemus Suomen jalkapallomaajoukkueen päävalmentajaksi. (<http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/08/Jos-min%C3%A4-olisin-p%C3%A4%C3%A4valmentaja.pdf>). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen, Arto (2001) SuVaa valmennukseen. Sukupuoli ja urheiluvallennus. SLU-julkaisu 7/01.

Tiihonen, Arto (1992) Jalkapallon viehätystä ja pelitaktiikkojen muuttuvista kuvioista. ARG 2/92. Helsinki.

Tiihonen A. 2018. Jalkapallo on oikeudenmukaista, vol2 Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 10.7.2018.

Tiihonen A. 2018. Jalkapallo on oikeudenmukaista, vol1 (<https://www.miksiliikun.fi/2018/07/09/jalkapallo-on-oikeudenmukainen-peli-vol1/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 9.7.2018.

Tiihonen A. 2018. Tilastoista kokemuksiin futiskommentaattorit! (<https://www.miksiliikun.fi/2018/07/05/tilastoista-kokemuksiin-futiskommentaattorit/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 5.7.2018.

Tiihonen A. 2018. Klassikkojen kanssa futaamassa (<https://www.miksiliikun.fi/2018/06/15/klassikkojen-kanssa-futaamassa/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 15.6. 2018.

Tiihonen A. 2017 Nousujohteinen jalkapallokaudemme 2017 (<https://www.miksiliikun.fi/2017/11/19/nousujohteinen-jalkapallokaudemme-2017/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 19.11.2017.

Tiihonen A. 2017. Huonoa peliä vai fiksu kehitystarina? (<https://www.miksiliikun.fi/2017/05/17/huonoa-pelia-vai-fiksu-kehitystarina/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 17.5.2017.

Tiihonen A. 2017. Tolkun analyysit Susijengin ja Lentisäijien EM-kisoista – mutta myös peliä kehittäviä vaihtoehtotulkintoja. (<https://www.miksiliikun.fi/2017/09/12/tolkun-analyysit-susijengin-ja-lentisaijien-em-kisoista-mutta-myo-pelia-kehittavia-vaihtoehtotulkintoja/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 12.9. 2017.

Tiihonen A. 2015. Valmentajapaneli (http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/03/Valmentajapaneli_23012015Vieru.pdf). Artikkelit blogisivulla www.miksiliikun.fi, 2.3. 2015.

Tiihonen A. 2014. Olympiajoukkueen sosiologina 2 – miten selittää hyvä suoritus? (<http://www.miksiliikun.fi/2014/02/24/olympiajoukkueen-sosiologina-2-miten-selittaa-hyva-suoritus/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 24.2..2014.

Tiihonen A. 2014. Mitä opittavaa futiksen MMM-kisoista 2014? (<http://www.miksiliikun.fi/2014/08/18/mita-opittavaa-futiksen-mmm-kisoista-2014/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 18.8.2014.

Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti 4. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/07/08/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti-4/>) 8.7.2012.

Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti 3. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/06/27/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti-3/>) 27.6.2012.

Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti 2. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/06/19/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti-2/>) 19.6.2012.

Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/06/12/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti/>) 12.6.2012.

Tiihonen, Arto (2004) Miten huippu-urheilua tulisi kehittää? Liikunnan ja urheilun maailma (SLU:n verkkolehti), 17/04, 18.11.2004.

Ajatuksia pelin kehittämistä

Nykyajan jalkapallo on yhdentoista pelaajan taktinen peli, jossa kaikkien pelaajien tulee olla jatkuvasti läsnä pelissä ja tietoisia siitä, mitä kentän eri puolilla tapahtuu tai on tapahtumassa. Tämä jatkuvan ”hereilläolon” vaatimus on riippumaton käytetyistä pelitaktikoista tai –ryhmyksistä. Tarkentaen kysymys on myös siitä, että ollaan aktiivisia eikä vain reaktiivisia eli toimitaan aloitteellisesti sekä hyökkäys- että puolustustilanteissa. Tämä aktiivisuuden taso vaihtelee joukkuekohtaisesti sekä tietoisesti että tiedostamattomasti, mutta sillä on kummassakin tapauksessa aivan ratkaiseva merkitys pelin luonteelle.

Suomalaiskontekstissa tämä korostuu, koska me olemme olleet yleisesti liian reaktiivisia eli olemme reagoineet vastustajan liikkeisiin ennemmin kuin tehneet itse joukkueena ja yksilöinä aktiivisia aloitteita. Tämä on näkynyt tietynä hitauden tuntuna kaksinkamppailuissa ja nopeaa, yllättävää liikkumista vaativissa tilanteissa. Tämä siis koskee sekä hyökkäys- että puolustustilanteita, vaikka taktikkana olisi vetäytyä ja olla ikään kuin joukkueena passiivinen.

MM-kisoissa Ranska, Uruguay ja Ruotsi, miksei myös Venäjä ja Islanti voisivat olla hyviä esimerkkejä joukkueista, joilla oli keskimäärin vähemmän pallo hallussaan kuin vastustajilla, mutta niiden pelaajat olivat erittäin aktiivisia ja ”hereillä” omassa tekemisessään. Huuhkajien ei kannata haaveillakaan pallonhallintapelistä kovin monia maita vastaan, joten tämä aktiivisen – toki raskaan – pelaamisen oppiminen on välttämätöntä.

Asian tärkeyden voisi konkretisoida niinkin, että MM-kisoissa kaksi lähtökohtaisesti huonoilla puolustuskyvyillä toimivaa hyökkäyssuunnan taitajaa eli Luka Modric ja Antoine Griezmann tekivät pallonriistojakin valtavasti.

Jos asian laajentaa aiheeksi, jota tulisi tutkia ja kehittää, niin kyse olisi tietystä tunnetilasta, joka koko joukkueella joko on tai ei ole. Jokainen pelaaja tietää, että joskus tuntuu siltä, että me emme voi hävitä, vaikka vastustaja painaa päälle kuin ”yleinen syyttäjä”. Tämä ei edes ole kovin harvinaista, sillä jalkapallossa painostavampi, tilanteita enemmän luovempi, joukkue häviää yllättävän usein.

Tilastot osoittavat kuitenkin vain ”tilastolliset todennäköisyydet”, jotka eivät siis esimerkiksi MM-kisojen osalta ehkä kerro lainkaan siitä, miten Huuhkajien tulisi pelata. Tai ne eivät ainakaan kerro siitä, miten eri joukkueita vastaan tulisi pelata.

Tilastoja täytyy käyttää, mutta tässä on asia, jota kannattaisi kehittää Suomen osaamiseksi eli miten saamme aikaiseksi tunnetiloja, jotka pitävät joukkuehengen ja itseluottamuksen korkealla pelin eri tilanteissa. Kuinka valmistaudumme henkisesti pelin eri tilanteisiin, kuten siihen, että vastustaja tekee johtomaalin tai etenkin siihen, kun itse teemme johtomaalin. Tai kun vastustaja menee kahden maalin johtoon tai kun se kaventaa kahden maalin johdon. Tai yhtä hyvin, kun me menemme kahden maalin johtoon jne. Tai kun pelaajamme tekee virheen, kuumenee turhaan tai jos vastustaja tekee samoja asioita häiritäkseen peliämme.

Taktisilla muutoksilla ja pelaajavaihdolla pyritään vaikuttamaan näihin ”tunnetiloihin”, joiden merkitys ymmärretään erittäin hyvin kori- ja lentopallossa, jossa otetaan aikalisä, vaihdetaan pelaajia, muutetaan taktiikkaa, tehdään taktisia virheitä ja - kuten lentopallossa – läpsitään jokaisen pisteen jälkeen omia pelaajia kannustaen heitä niin onnistumisen kuin epäonnistumisenkin tilanteissa. Kyse on siis sekä oman hengen nostatuksesta että vastustajajoukkueen hyvän vireen katkaisusta. Tässä on jalkapallossa vielä paljon kehitettävää.

Taktisessa mielessä näkisin, että jokaisen joukkueen tulisi opetella ainakin kaksi erilaista joukkuetaktiikkaa senkin vuoksi, että pelaajat huomasivat, miten paljon taktiikka vaikuttaa itse peliin. Pelihän muuttuu aivan toiseksi taktiikkaa vaihdettaessa. Huippujoukkueetkin kykenevät yksittäisissä otteluissa voittamaan/häviämään samalle joukkueelle suurinumeroisesti.

Maajoukkueiden taas tulisi kyetä muuttamaan pelitaktiikkaansa riippumatta pelitilanteista, ts. yllättämään vastustaja pelihousut nilkoissa – sitä vartenhan taktiikkoja tehdään, että saadaan epäreilua kilpailuetua. Yllättävät taktiset ratkaisut ovat jalkapallossa vieläkin liian harvinaisia. Kun Belgia otti Brasiliaa vastaan riskin ja jätti hyökkääjät ylös, vaikka Brasilia painosti tappiotilanteessa, niin oltiin taktisen ajattelun ytimessä.

Ajatelkaa, miten jalkapallo muuttuisi, jos joukkueet hyökkäisivätkin johtomaalin jälkeen entistä ankarammin tai jos joukkue muuttaisi taktiikkaansa näennäisesti ilman syytä hyökkäävästä pallonhallinnasta vetäytyvään vastahyökkäyspeliin tai päinvastoin?

Suomessa tulisi myös osata analysoida tilastoja nykyistä paljon paremmin, sillä nythän tilastojen pääanalyysitapa on ”tilastollinen” eli tapausmäärien perusteella rakennetaan todennäköisyyksiä tiettyjen tilanteiden ja taktisten kuvioiden ymmärtämiseksi. Oikeassa elämässähän joukkueen taktiikan tavoitteet luovat rajat sille, miten usein se esimerkiksi saa kulmapotkuja tai pääsee maalintekotilanteisiin.

Kun osaamme lukea tilastoja soveltaen niitä kulloisenkin vastustajan mukaan, niin olemme lähempänä todellisuutta, vaikka hyvä joukkue ei tietysti pelaa samalla tavalla joka pelissä eikä joka vastustajaa vastaan. Tulevaisuudessa yllätyksellisyys ja ”tilastoanalyttikkojen” voittaminen tuleekin yhä oleellisemmaksi osaksi myös jalkapalloa.

Pelin kehittämisen aihealue on laaja, mutta halusin tässä tuoda esiin muutaman näkökulman, joissa Suomi voisi kehittyä jopa muita maita paremmaksi olemalla rohkea ja innovatiivinen. Huippu-urheilussa pärjäävät nykyään ne – lajista riippumatta – jotka uskaltavat kehittää jotakin uutta. Jalkapallo on niin harrastettu ja kilpailtu laji, että pelaajien fyysisen ja teknisen puolen parantaminen ei vie Suomea yksin eteenpäin. Meillä pitää olla fiksumpia pelaajia, henkisesti vahvempia joukkueita ja innovatiivisempia tapoja pelata peliä.

Pelin kehittämistä koskevia kirjoituksiani

Tiihonen A. 2018. Jalkapallo on oikeudenmukaista, vol2 Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 10.7.2018.

Tiihonen A. 2018. Jalkapallo on oikeudenmukaista, vol1 (<https://www.miksiliikun.fi/2018/07/09/jalkapallo-on-oikeudenmukainen-peli-vol1/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 9.7.2018.

Tiihonen A. 2018. Tilastoista kokemuksiin futiskommentaattorit! (<https://www.miksiliikun.fi/2018/07/05/tilastoista-kokemuksiin-futiskommentaattorit/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 5.7.2018.

Tiihonen A. 2015. Ansaittua vai ei? Mitä tarkoittaa, kun ansaitsimme voiton – tai tappion? (<http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/10/Ansaittua-vai-ei.pdf>). Artikkeliblogisivulla www.miksiliikun.fi, 28.10.2015.

Tiihonen A. 2015. Futisvuoden 2015 opetus: jalkapallosta vihdoinkin taktiikkapeli. (<http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/10/Futisvuoden-2015-opetus.pdf>). Artikkeliblogisivulla www.miksiliikun.fi, 28.10.2015.

Tiihonen A. 2015. Pelaajat, pelitavat ja Huuhkajat. (http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/08/Pelaajat_pelitavat.pdf). Artikkeliblogisivulla www.miksiliikun.fi, 3.8. 2015.

Tiihonen, Arto (1992) Jalkapallon viehätystä ja pelitaktiikkojen muuttuvista kuvioista. ARG 2/92. Helsinki.

Tiihonen A. 2018. Ensimmäiset jalkapallon kyberkisat – pilaako VAR futiksen? (<https://www.miksiliikun.fi/2018/06/28/ensimmaiset-jalkapallon-kyberkisat-pilaako-var-futiksen/>). Blogisivulla www.miksiliikun.fi, 28.6.2018.

Tiihonen A. 2018. Klassikkojen kanssa futaamassa (<https://www.miksiliikun.fi/2018/06/15/klassikkojen-kanssa-futaamassa/>). Blogisivulla www.miksiliikun.fi, 15.6. 2018.

Tiihonen A. 2017. Nousujohteinen jalkapallokaudemme 2017 (<https://www.miksiliikun.fi/2017/11/19/nousujohteinen-jalkapallokaudemme-2017/>). Blogisivulla www.miksiliikun.fi, 19.11.2017.

Tiihonen A. 2017. Huonoa peliä vai fiksu kehitystarina? (<https://www.miksiliikun.fi/2017/05/17/huonoa-pelia-vai-fiksu-kehitystarina/>). Blogisivulla www.miksiliikun.fi, 17.5.2017.

Tiihonen A. 2017. Tolkun analyysit Susijengin ja Lentisäijien EM-kisoista – mutta myös peliä kehittäviä vaihtoehtotulkintoja. (<https://www.miksiliikun.fi/2017/09/12/tolkun-analyysit-susijengin-ja-lentisaijien-em-kisoista-mutta-myos-pelia-kehittavia-vaihtoehtotulkintoja/>). Blogisivulla www.miksiliikun.fi, 12.9. 2017.

Tiihonen A. 2015. Valmentajapaneli (http://www.miksiliikun.fi/wp-content/uploads/2015/03/Valmentajapaneli_23012015Vieru.pdf). Artikkeliblogisivulla www.miksiliikun.fi, 2.3. 2015.

Tiihonen A. 2014. Mitä opittavaa futiksen MMM-kisoista 2014? (<http://www.miksiliikun.fi/2014/08/18/mita-opittavaa-futiksen-mmm-kisoista-2014/>). Blogisivulla www.miksiliikun.fi, 18.8.2014.

Tiihonen A. 2014. Tilastofutista – myytit, tiede ja totuus. (<http://www.miksiliikun.fi/2014/06/27/tilastofutista-myytit-tiede-ja-totuus/>). Blogisivulla www.miksiliikun.fi, 27.6.2014.

Tiihonen A. 2014. MMM 2014: Pelit alkakoon ja yllätyksiä nähtäköön... (<http://www.miksiliikun.fi/2014/06/12/mmm-2014-pelit-alkakoon-ja-yllatyksia-nahtakoon/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 12.6. 2014.

Tiihonen A. 2014. Jalkapallon MMM 2014 – alkupotku. (<http://www.miksiliikun.fi/2014/06/03/jalkapallon-mmm-2014-alkupotku/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 3.6.2014.

Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti 4. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/07/08/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti-4/>) 8.7.2012.

Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti 3. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/06/27/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti-3/>) 27.6.2012.

Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti 2. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/06/19/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti-2/>) 19.6.2012.

Tiihonen A. 2012. EM-kisat 2012 – jalkapallosta kokemuksellisesti ja sosiologisesti. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2012/06/12/em-kisat-2012-jalkapallosta-kokemuksellisesti-ja-sosiologisesti/>) 12.6.2012.

Ajatuksia jalkapallokulttuurin kehittämistä

Suomalainen jalkapallokulttuuri tuntuu näin MM-kisojen jälkeen vahvemmalta kuin koskaan. Ihmiset ovat laajasti kiinnostuneita jalkapallosta ja jalkapalloon liittyvistä erilaisista ilmiöistä. Kisastudiossakin tuntui siltä, että suomalaiset jalkapallokomentaattorit ovat aivan maailman huippua siinä, miten he ymmärtävät ja selittävät peliä ja pelaajien edesottamuksia.

Arki on tunnetusti toinen. Kun Huuhkajat ja Helmarit sekä juniorimaajoukkueet seurajoukkueista puhumattakaan joutuvat kohtaamaan huonoja tai vaikka kohtuuhyviäkin tuloksia, niin arvostelu on myös ankaraa. Tai vielä pahempaa: välinpitämätöntä.

Pelaajien ja joukkueiden kannalta tärkeintä olisi se, että sillä olisi luotettava kannattajakunta. Lento- ja koripallomaajoukkueiden kannattajajoukot olivat aluksi aika pieniä, mutta he olivat aina ja joka paikassa mukana. Jääkiekkoon on tainnut syntyä kannattajajoukko, joka seuraa eniten juniorimaajoukkueita.

Jalkapallomaajoukkueidenkin kannattaisi varmaan mieltä samanlaista joukkorahoitus-/kannatusmallia, jota monet seurat ovat käyttäneet menestyksellisesti. Yhteislippu vaikkapa kaikkiin maajoukkuepeleihin olisi ainakin periaatteessa mahdollinen ja taloudellisesti kannatettava ehkä joitakin Huuhkajien pelejä lukuun ottamatta.

Jalkapallon ”ydinperheen” eli niiden, jotka pyyteettömästi ja luotettavasti ovat suomalaismaajoukkueiden takana tulisi kasvaa riittävän suureksi, jotta pelaajat ja joukkueet saisivat itselleen sen kannustajilta tarvitsemansa nosteen, joka auttaa yllättävän paljon. Suomessa katsomot täytyisivät ja ulkomaille lähtisi aina pieni ja innokas kannattajajoukko, kun Suomi pelaa.

Tähän tarvitaan tietysti muutakin kuin yhteislippu, mutta nykyaikaiset viestintä- ja vuorovaikutussovellukset mahdollistavat kannattajien palvelun ja vuorovaikutuksen, jota he

tietysti kaipaavat. Pelaajiin ja joukkueisiin täytyy syntyä aika läheinen suhde, jotta kannattaja kiinnostuisi pistämään aikaansa, rahaansa ja tunteitaan peliin.

Isommassa kuvassa suomalaisen jalkapallokulttuurin kehittäminen tarkoittaa sitä, että jalkapallo nähdään kokemuksellisesti merkityksellisenä elämänalueena, jossa voi kasvaa ihmisenä. Jalkapallohan on taidetta, se on kulttuuria, se on elämäntapa. Jalkapallossa ja jalkapallon kautta voi tuntea kaikki tunteet ja kertoa kaikki asiat, mitä ihminen voi kokea.

Ihminen lajina elää ”mielikuvituselämää” eli mikään ei oikeastaan ole totta. Ei politiikka, talous eikä työ tai rakkauskaan. Ihmeellistähän on, että jalkapallo yhdistää koko maailman, vaikka peli itse on monen mielestä tylsä ja epäoikeudenmukainenkin. Kyse ei olekaan pelistä, vaan siitä, minkälaiseksi se on eri kulttuureissa muokkaantunut.

Totta on, että Suomessa jalkapallokulttuuri on omanlaisensa ja monen asiantuntijan mielestä siis heikompi, ohuempi tai muuten vain outo verrattiin sitä vaikka Ruotsin vastaavaan. Varmasti on niin, että meillä ei ole ollut seura- eikä maajoukkueita, joista olisimme voineet olla ylpeitä ja iloita yhdessä suomalaisina. Mutta silti olemme voineet tuntea epätoivon tunteita ja nousta silti taas jaloillemme. Onhan sekin jalkapallokulttuuria, joka sopii suomalaisille.

Emme voi muuttaa historiaamme, mutta sen toki voimme tehdä, että tulkitsemme kokemuksiamme ja historiaamme hiukan toisin tavoin. Tiedämme, että historian kirjoituksemmekin on muuttunut uuden tutkimuksen ja uusien tulkintojen myötä. Miksei siis yhteinen käsityksemme jalkapallosta ja sen pelaamisesta?

Oma pieni panokseni jalkapallokulttuurin eteen on pitänyt sisällään tutkimusta ja erilaisia kirjoituksia, joissa olen valottanut rehellisesti sitä, miten jalkapallo on vaikuttanut minuun ja moneen muuhunkin suomalaiseen. Jalkapallo antaa aiheen melkein minkä tahansa suomalaisia liikuttaneen seikan analyysiin ja tulkintaan. Siellähän on koko elämä, ja joskus jotain sen ylikin.

Jalkapalloa ei voikaan sensuroida – kaikki tulkinnat ovat mahdollisia, mutta toki olisi hyvä, että jalkapallokulttuurissakin pyrittäisiin argumentoimaan omien näkemysten puolesta.

Jalkapallokulttuuri syveneekin juuri siitä, että jalkapallon eri ilmiöitä tarkastellaan monipuolisesti ja perusteita etsien ja esitellen.

Mikään kulttuurin osa-alue ei kehity mutu-periaatteella, vaan se tarvitsee tuntemusten lisäksi analyyseja, tulkintoja ja sitä kautta syntyneitä yhä perustellumpia näkemyksiä. Jalkapalloa on verrattu uskontoon, mutta pikemminkin on niin, että se antaa aiheen pohtia uskoa, filosofiaa, psykologiaa, taidetta, politiikkaa, sosiologiaa... Kaikkeaa tätä ja vielä paljon muuta.

Jalkapallokulttuuria käsitteleviä kirjoituksiani

Tiihonen Arto (2017) KontU kolmen sukupolven kokemuksena. Kotikenttä 2017. FC KontUn 50-vuotisjulkaisu, toim. Kokkonen, J., 34-36.

Tiihonen, Arto (2004) Lahtelaisia Urheiluseuratarinoita. Liikuntakulttuurin muutos, sosiaalinen pääoma urheilualuevalmennuksessa ja tutkimuksen aluevaikuttavuus. Teoksessa Liljander, Juha-Pekka & Mäkelä, Eija (toim.) Aluevaikuttavaa innovaatiotoimintaa – tutkimustoiminnan käynnistyminen Lahden ammattikorkeakoulussa. Lamk-julkaisu C9, Lahti, 99-113.

Tiihonen, Arto (2003) Body Talks – I Write. In Denison, Jim & Markula, Pirkko (eds.): Moving Writing: Crafting Movement in Sport Research. NY, Peter Lang.

Tiihonen, Arto (2002) Tutkimukseni paikka. Ruumiillinen kokemus, tarina ja kvalitatiivinen tutkimus suomalaisessa mies- ja urheilututkimuksessa. Teoksessa: Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134, 91-116.

Tiihonen, Arto (2002) Tarinoittaminen ja omaelämäkerrallisuus tutkimuksen ymmärrettäväksi tekemisessä. Teoksessa: Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä, LIKES-tutkimuskeskus, 134, 117-132.

Tiihonen, Arto (1997) Katsojat. Teoksessa Pakkanen, Jukka & Lahtinen, Esko S. (toim.): 11 ja pallo. Suomen Palloliiton juhlaakirja.

Tiihonen, Arto (1996) Urheilullisen miehen mahdolliset maskuliinisuudet. Lisensiaatintyö. Jyväskylän yliopisto, liikunnan sosiaalitieteiden laitos.

Tiihonen, Arto (1996) Urheilevat isä(n)kullat. Teoksessa Laiho, Marianna & Ruoho, Iiris (toim.): Naisen naamio, miehen maski. Sukupuoli journalistisessä kuvassa. KSL.

Tiihonen A. 2018. I got it all wrong – Lukaku, Obama ja vantaalainen työtön juhannuksena 2018 (<https://www.miksiliikun.fi/2018/06/26/i-got-it-all-wrong-lukaku-obama-ja-vantaalainen-tyoton-juhannuksena-2018/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 26.6.2018.

Tiihonen A. 2018. Jälkitelevisiolliseen MM-futikseen (<https://www.miksiliikun.fi/2018/06/23/jalkitelevisiolliseen-mm-futikseen/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 23.6.2018.

Tiihonen A. 2018. Urheiluväkikö ilman tarinaa? (<https://www.miksiliikun.fi/2018/01/24/urheiluvakiko-ilman-tarinaa/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 24.1.2018.

Tiihonen A. 2018. Kansa tukemaan huippu-urheilua (<https://www.miksiliikun.fi/2018/01/18/kansa-tukemaan-huippu-urheilua/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 18.1.2018.

Tiihonen A. 2018. Minä, Shefki & Esko: demokraatteja ja oligarkkeja. (<https://www.miksiliikun.fi/2018/01/02/mina-shefki-esko-demokraatteja-ja-oligarkkeja/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 2.1.2018.

Tiihonen A. 2017. EmPee-Kissat – historian lehtien havinasta nostoa tulevaan? (<https://www.miksiliikun.fi/2017/06/06/empee-kissat-historian-lehtien-havinasta-nostoa-tulevaan/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 6.6.2017.

Tiihonen A. 2017. Manu ja jalkapallo – pieniä ja suuria merkityksiä. (<https://www.miksiliikun.fi/2017/05/26/manu-ja-jalkapallo-pienia-ja-suuri-merkityksia/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 26.5.2017.

Tiihonen A. 2017. Aloittamisen vaikeus – jalkapallon ja kirjoittamisen samankaltaisuus. (<https://www.miksiliikun.fi/2017/05/09/aloittamisen-vaikeus-jalkapallon-ja-kirjoittamisen-samankaltaisuus/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 9.5.2017.

Tiihonen A. 2016. Jalkapalloelämää (<http://www.miksiliikun.fi/2016/08/01/jalkapalloelamaa/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 1.8.2016.

Tiihonen A. 2016. Jalkapallopäiväkirjoja (<http://www.miksiliikun.fi/2016/07/19/jalkapallopaivakirjoja/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 19.7.2016.

- Tiihonen A. 2016. Jalkapallopuhetta (<http://www.miksiliikun.fi/2016/06/28/jalkapallopuhetta/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 28.6.2016.
- Tiihonen A. 2016. Elämä ei ole vain EM-jalkapalloa (<http://www.miksiliikun.fi/2016/06/14/elama-ei-ole-vain-em-jalkapalloa/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 14.6.2016.
- Tiihonen A. 2016. Missä on Suomen Leicester – mitä liigapalloilukartasta voi lukea? (<http://www.miksiliikun.fi/2016/06/06/missa-on-suomen-leicester-mita-liigapalloilukartasta-voi-lukea/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 6.6.2016.
- Tiihonen A. 2015. Jalkapallo valossa, varjossa ja kimmaltavassa kauneudessa – näkökulmia vuoden 2015 futikseen. (<http://www.miksiliikun.fi/2015/10/28/jalkapallo-valossa-varjossa-ja-kimmaltavassa-kauneudessa-nakokulmia-vuoden-2015-futikseen/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 28.10.2015.
- Tiihonen A. 2014. Lastuja futiksen maailmasta – MM-kisoista ja muualtakin. (<http://www.miksiliikun.fi/2014/07/17/lastuja-futiksen-maailmasta-mm-kisoista-ja-muualtakin/>) Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 17.7.2014.
- Tiihonen A. 2014. Filosofista futista. (<http://www.miksiliikun.fi/2014/07/08/filosofista-futista/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 8.7.2014.
- Tiihonen A. 2014. Futista siellä, täällä ja vielä tuollakin... (<http://www.miksiliikun.fi/2014/07/06/futista-siella-taalla-ja-viela-tuollakin/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 6.7.2014.
- Tiihonen A. 2014. Voiko jalkapalloa pelata ilman maaleja? OLL-muistoja ja tulkintoja aiemmilta vuosikymmeniltä (<http://www.oll.fi/voiko-jalkapalloa-pelata-ilman-maaleja-oll-muistoja-ja-tulkintoja-aiemmilta-vuosikymmenilta/>). Blogi Opiskelijoiden liikuntaliiton sivulla, www.oll.fi 4.2.2014.
- Tiihonen A. 2013. Anteeksi ja kiitos – vuoden 2013 muistelua. (<http://www.miksiliikun.fi/2013/12/19/anteeksi-ja-kiitos-vuoden-2013-muistelua/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 19.12.2013.
- Tiihonen A. 2013. Wappua & Futista. Blogi sivulla (<http://www.miksiliikun.fi/2013/04/>) 30.4.2013.